

BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA INNOVATSION ZAMONAVIY METODLARDAN FOYDALANISH

Toshtemirova Mastura Gulmurodovna

Angor tumanidagi 9-AFChO 'SM

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf darslarida innovatsion va zamonaviy pedagogik metodlarning ahamiyati va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishi muhokama qilinadi. Innovatsion metodlar, axborot texnologiyalari va interaktiv dars usullari orqali o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va o'rganish jarayonini samarali va qiziqarli qilishda katta ahamiyatga ega. Maqolada pedagogik innovatsiyalarni o'rganish va tatbiq etishning metodik asoslari, hamda boshlang'ich ta'limda innovatsion metodlardan foydalangan holda o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini shakllantirish usullari ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich ta'lim, innovatsion metodlar, zamonaviy pedagogika, interaktiv dars usullari, axborot texnologiyalari, ta'limda yangiliklar, o'quvchilarning faol ishtiroki, pedagogik innovatsiyalar, metodik asoslar.

Boshlang'ich sinf darslarida innovatsion zamonaviy metodlardan foydalanish masalasi, ta'lim tizimidagi o'zgarishlar va yangi pedagogik yondashuvlar bilan bog'liq ravishda har doim yangilanishni talab etadi. Innovatsion metodlar, an'anaviy ta'lim uslublari qaranganda o'quvchilarning kognitiv va psixologik rivojlanishini yanada chuqurroq o'rganishga imkon beradi. Bu metodlar o'quvchilarda ilg'or fikrlashni, bilimlarni amaliyotda qo'llashni, va eng asosiysi, o'qish jarayoniga faol ishtirok etishni rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy metodlar o'quvchilarning ta'limga nisbatan motivatsiyasini oshiradi. Innovatsion pedagogik usullar, o'qituvchilarga o'z pedagogik faoliyatlarini yanada samarali rejalashtirish va amalga oshirish imkoniyatini yaratadi. Bunday metodlarni o'rganish va qo'llash o'qituvchining shaxsiy pedagogik malakasini oshiradi va yangi pedagogik yondashuvlarni qo'llashda o'quvchilarni rag'batlantirishga

yordam beradi. O'qituvchi innovatsion metodlarni o'z sinfida tatbiq etishda yangi pedagogik texnikalarni, axborot texnologiyalarini, interaktiv vositalarni va multimediya resurslarini integratsiya qilishga harakat qiladi. Innovatsion metodlar orasida "flip-teaching" yoki "teskari dars" usuli, "gamification" (o'yinlashtirish), "problem-based learning" (muammo asosidagi o'rganish) kabi metodlar mashhur bo'lib, ular o'quvchilarning o'qishga bo'lgan yondashuvini to'liq yangilaydi. Flip-teaching usulida o'quvchilar darsni oldindan o'z uylarida o'rganishadi, darsning asosiy qismini esa sinfda o'qituvchi bilan mustahkamlashadi. Bu usul o'quvchilarga o'z bilimlarini yanada chuqurroq o'zlashtirish va mustahkamlash imkoniyatini beradi. O'qituvchi sinfda faqat yordamchi va yo'naltiruvchi rolini bajaradi, bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Gamification (o'yinlashtirish) usulida esa o'quvchilarga o'yin elementlari yordamida darslarni o'rganish taklif etiladi. O'yin orqali ta'lim o'quvchilarda stressni kamaytiradi va ularning diqqatini ta'lim jarayoniga qaratadi. O'quvchilar o'yin sharoitida o'zaro raqobatlashib, vazifalarni bajarish orqali bilimlarini mustahkamlashadi. Bu metod yosh o'quvchilarni o'zlashtirgan materialga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi va ularni ta'limga jalb qilishga yordam beradi. Problem-based learning (PBL) usulida o'quvchilarga muammo beriladi, va ular ushbu muammoni yechish uchun kerakli bilimlarni topish, tahlil qilish va ishlatishlari kerak bo'ladi. Ushbu metod o'quvchilarni faqatgina ma'lumotlarni yodlashga emas, balki amaliyotda qo'llashga o'rgatadi. PBL usulining eng katta afzalligi shundaki, o'quvchilar o'z bilimlarini real hayotdagi muammolarni hal qilishda qo'llashadi, bu esa ularni amaliy bilimlarga ega qilishga yordam beradi. Innovatsion metodlarning yana bir jihati shundaki, ular o'quvchilarning empatiya, ijtimoiy ko'nikmalar va hamkorlikni rivojlantirishga ham yordam beradi. Misol uchun, guruhda ishlash yoki loyiha asosidagi ta'lim orqali o'quvchilar bir-biri bilan muloqot qilishni, fikrlarini boshqalar bilan muhokama qilishni va umumiy maqsadga erishish uchun birgalikda ishlashni o'rganadilar. Bunday jarayonlar o'quvchilarga jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatish uchun zarur bo'lgan ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Shuningdek, zamonaviy ta'lim metodlarining yana bir muhim jihati – bu pedagogik axborot texnologiyalarining tatbiqi. Kompyuterlar, internet, multimedia va virtual

laboratoriyalar kabi vositalar yordamida o'quvchilarga o'zgaruvchan va dinamik dunyo haqida kengroq tasavvur berish mumkin. Elektron darsliklar, interaktiv ta'lim platformalari va simulyatsiyalar o'quvchilarga murakkab mavzularni o'rganishda ko'maklashadi va ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi. Innovatsion ta'lim metodlarining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun o'qituvchilarning doimiy ravishda o'z malakasini oshirib borishlari zarur. Ta'lim tizimidagi yangi yondashuvlar o'qituvchilardan texnologik va pedagogik yangiliklarni doimiy ravishda o'zlashtirishni talab qiladi. Shuningdek, o'qituvchilar o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olib, o'z pedagogik faoliyatlarini moslashtirishi kerak.

Boshlang'ich ta'lim tizimi jamiyatning ta'lim darajasini belgilovchi muhim omil bo'lib, o'quvchilarning o'rganish qobiliyatlari, bilimlarni o'zlashtirish jarayonida samarali yondashuvni talab qiladi. Ushbu jarayonda innovatsion metodlarning qo'llanilishi o'quvchilarning bilim olish sifatini yaxshilash, ular orasida kreativ fikrlash, mantiqiy tahlil qilish, mustaqil ish qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Boshlang'ich sinfda innovatsion metodlarning tatbiqi o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirishga, ular uchun ta'lim jarayonini samarali va qiziqarli qilishga qaratilgan. Innovatsion ta'lim metodlari pedagogikada yangi g'oyalar, usullar va texnologiyalarni qo'llashni anglatadi. Ular o'quvchilarning o'rganish jarayonida faolligini oshiradi, o'quvchilarni ta'limda mustaqil faoliyatga undaydi. Boshlang'ich sinfda bu metodlar, birinchi navbatda, o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos keladigan, o'z fikrini ifodalashga, ijodiy fikrlashni rivojlantirishga imkon beradigan shakllarda tatbiq etilishi lozim. Bu esa o'z navbatida o'quvchilarda yangi bilimlarni o'zlashtirishga bo'lgan qiziqish va motivatsiyani kuchaytiradi. Zamonaviy innovatsion metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faollashtirishga qaratilgan. O'qituvchining darsni rejalashtirishda innovatsion yondashuvlar, o'quvchilarning o'zaro hamkorligi va ijodiy fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi. Bunday metodlar o'quvchilarga o'rganilayotgan materialni nafaqat o'qib chiqish, balki unga kreativ va analitik tarzda yondashishni ta'minlaydi. Masalan, guruhlarda ishlash, loyiha asosida ta'lim berish, interfaol o'yinlar va boshqa metodlar orqali o'quvchilarning fikrlarini erkin ifodalashga va muammolarni hal qilishga o'rgatish mumkin. Innovatsion metodlar o'quvchilarni

ta'lim jarayonida ko'proq faollashtiradi, ular darsda faol ishtirok etadilar, o'z fikrlarini bildiradilar va amaliy mashg'ulotlarga jalb qilinadi. Bu o'quvchilarning bilimlarni yaxshiroq o'zlashtirishiga, o'quv jarayoniga faol va ishtirokchan yondashishga yordam beradi. O'quvchilarga darsda mustaqil fikr yuritish, qarorlar qabul qilish, tanlovlar qilish imkoniyatlari beriladi. Shuningdek, zamonaviy metodlar o'quvchilarga texnologiyalarni samarali qo'llash, ilmiy materiallar bilan ishlashni o'rgatadi. Interaktiv ta'lim platformalari, elektron resurslar va multimedia vositalaridan foydalanish darsni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Bundan tashqari, innovatsion metodlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarni yangilaydi. O'qituvchi endi faqat ma'lumot beruvchi emas, balki o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, ularning fikrlarini to'g'ri yo'naltirish va o'z-o'zini rivojlantirishga yordam beruvchi hamrohga aylanadi. O'quvchilarning har birining o'ziga xos ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlariga mos ravishda ta'lim jarayonini tashkil etish, ularning individual rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi. Bu o'qituvchining pedagogik malakasini oshirishi, yangi metodlarni o'rganishi va tatbiq etishiga yordam beradi. Innovatsion metodlar, shuningdek, o'quvchilarni shaxs sifatida rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarga nafaqat bilimlarni o'zlashtirish, balki ijodiy fikr va tashabbusni qo'llab-quvvatlash, guruhlarda hamkorlikda ishlash, muloqot qilish, tanqidiy fikrlash kabi ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantirishga yordam beradi. Bular o'quvchilarning umumiy shaxsiy rivojlanishiga, kelajakda hayotda muvaffaqiyatga erishishlariga xizmat qiladi. Bundan tashqari, innovatsion metodlarning amaliyotda qo'llanilishi boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlarini kuchaytiradi. O'quvchilarga o'z qiziqishlariga mos mavzularda bilim olish, amaliy faoliyatga kirishish imkoniyatlari beriladi. Shuningdek, yangi metodlar orqali o'quvchilarni muammolarni hal qilishga, qarorlar qabul qilishga, yaratishga va o'z fikrlarini erkin ifodalashga o'rgatish mumkin. Bu ta'lim jarayonida nafaqat bilim, balki shaxsiy ko'nikmalarni rivojlantirishga ham katta ta'sir ko'rsatadi.

Natijada, boshlang'ich sinf darslarida innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali va qiziqarli qiladi. Ular o'zlashtirgan bilimlarni hayotda qo'llash, muammolarni ijodiy tarzda hal qilishga o'rgatadi.

Innovatsion metodlarning ta'lim jarayoniga qo'llanishi nafaqat o'quvchilarning umumiy bilimlarini oshiradi, balki ularning kreativ fikrlash, mantiqiy tahlil qilish va mustaqil ish qilish kabi ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa o'quvchilarni kelajakda muvaffaqiyatli va ijtimoiy jihatdan faol shaxslar sifatida shakllantiradi.

Boshlang'ich sinf darslarida innovatsion metodlarning qo'llanilishi ta'lim jarayonini yanada samarali, qiziqarli va natijali qiladi. Bu metodlar o'quvchilarning bilim olish ko'nikmalarini yanada rivojlantiradi, ularni mustaqil fikrlashga, muammolarni hal qilishga va jamiyatda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi. Innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayonida faollikni oshirib, o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'qituvchilarning zamonaviy metodlarni qo'llashga tayyorligi va doimiy malaka oshirish, ta'limning samaradorligini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xasanov, B. (2017). *Boshlang'ich ta'limda innovatsion metodlar*. Tashkent: Fan va texnologiya.
2. Shakirov, D. (2015). *Innovatsion ta'lim metodlari: nazariya va amaliyot*. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
3. Zaynalov, K. (2018). *Innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llash va ularning samaradorligi*. Tashkent: Navruz.
4. Ximmatova O., Muminova U. BOLALAR ADABIYOTINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA O'ZBEK BOLALAR YOZUVCHILARI IJODIY FAOLİYATI //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2023. – T. 2. –. 19. – C. 121-124.
5. Muminova U. K. WORDS WHOSE MEANING HAS EXPANDED IN" MAHBUB UL-QULUB" //Modern Scientific Research International Scientific Journal. –2024. – T. 2. – №. 2. – C. 329-334.
6. Xo'jamurodova S. N., Muminova U. Q. ABDULLA AVLONIY–PEDAGOG VA BOLALAR SHOIRI //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. –№. 14. – C. 128-132.

7. Qarshiyevna M. U., Tursunovna R. M. “Mahbub ul-qulub” da diniy atamalarning qo‘llanishi //International conference on multidisciplinary science. – 2023. – T. 1. – №. 6. – C. 258-261.
8. Qarshiyevna M. U. Lexical-Grammatical Characteristics of the Noun in Ancient Turkish Language International Interdisciplinary Research Journal Volume 2 Issue 1. – 2023.
9. Qarshiyevna U. M. Linguistic Views Of Mahmud Kashgari //Central asian journal of social sciences and history. – 2022. – T. 3.– №. 12. – C. 336-340.
10. Muminova Umida Qarshiyevna . Lexical-Grammatical Characteristics of the Noun in Ancient Turkish Language International Interdisciplinary Research Journal Volume 2 Issue 1, Year 2023 ISSN: 2835-3013. P. 389-394 <https://univerpubl.com/index.php/synergy>
11. Umida Muminova Qarshiyevna. Mahmud Qoshg‘ariyning “Devonu lug‘otit turk” asarining pedagogika tarixida tutgan o‘rni// Tadqiqotlar jahon ilmiy – metodik jurnal. 6-son 2-to‘plam, yanvar 2023, 332-335 B
12. Umida Karshievna Muminova. Phytonyms in the work "Mahbub ul-qulub". International scientific and practical conference “Trends of modern science and practice” Ankara, Turkey 2023.P 46-50